

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Kannasoja, Sirpa; Kuronen, Marjo; Poikolainen, Tytti

Title: Aika sosiaalityön tutkimuksessa

Year: 2016

Version: Published version

Copyright: © 2016 Talentia ry

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Kannasoja, S., Kuronen, M., & Poikolainen, T. (2016). Aika sosiaalityön tutkimuksessa. Tutkiva sosiaalityö, 2016, 3-5. <http://talentia.e-julkaisu.com/2016/docs/tutkivasosiaalityo2016.pdf>

Lukijalle

Aika sosiaalityön tutkimuksessa

Aika määrittää sosiaalityötä. Sosiaalityöllä on historia ja tulevaisuus, mutta käytännön asiakastyössä sosiaalityö tapahtuu aina tässä ja nyt. Sosiaalityössä kohdataan kiirettä, ja asiakkaan näkökulmasta palvelun oikea-aikaisuus on keskeistä palvelun onnistumisen kannalta. Sosiaalityön aika on myös poliittista. Aikaan liittyy inhimillisiä tarpeita, taloudellisia intressejä ja kysymyksiä työtehtävien, asiakasryhmien sekä käytäntöjen priorisoinnista. Aika on läsnä sosiaalityön tutkimuksessa muun muassa siksi, että tutkimuskohteena olevat ilmiöt ovat usein pitkäkestoisia ja ajassa muuttuvia. Monipuolisten tutkimuksellisten mahdollisuuksien ja näkökulmien vuoksi teemana helmikuussa 2016 järjestetyillä Sosiaalityön tutkimuksen päivillä Jyväskylän yliopistossa oli ajatuksia virittävästi sosiaalityön aika.

Tutkiva sosiaalityö -julkaisun artikkelit on kirjoitettu päivien aikana pidettyjen esitysten, sekä pääpuheenvuorojen, niiden kommenttipuheenvuorojen että työryhmissä pidettyjen alustusten pohjalta. Julkaisuun mahtuu kuitenkin vain pieni osa päivien monipuolisesta annista. Ennen artikkeleita kerromme lyhyesti Sosiaalityön tutkimuksen päivien järjestelyistä sekä saadusta palautteesta.

XVIII Sosiaalityön tutkimuksen päivät – yhteistyössä

Vuoden 2016 päivät olivat Jyväskylässä kolmannet ja valtakunnallisesti kahdeksannettoista. Tapahtuman organisointi on paikalliselle sosiaalityön yksikölle ja henkilökunnalle aina iso, mutta mielekäs ja antoisa ponnistus. Onneksi tätä työtä ei tehdä yksin! On ilo tehdä yhteistyötä laajassa yhteistyöverkostossa. Päivät järjestetäänkin perinteisesti Sosiaalityön tutkimuksen seuran ja paikallisen järjestäjän kanssa yhteisvoimin.

Sosiaalityön tutkimuksen seuran hallitukseen kuuluu edustajat jokaisesta sosiaalityön opetusta antavasta yliopistosta sekä ammattikorkeakoulujen, osaamiskeskusten, sosiaalialan järjestöjen, ammattijärjestö Talentian ja perustutkinto- ja ammatillista lisensiaattitutkintoa opiskelevien edustajat. Päivien suunnittelussa ja toteutuksessa yhteistyö on moninäkökulmaista, asiantuntevaa, ja tärkeää on, että tutkimuksen päivät kulkisivat osallistujien näkökulmasta mahdollisimman sujuvasti. Jyväskylän päivien osalta meillä oli järjestelytoimikunnassa rauhalliset oltavat: apunamme oli paljon muitakin työtehtäviä samanaikaisesti hoitanut tutkimusavustaja

Elina Hallman, jolla oli ja on rautainen ote millaisen tahansa tieteellisen tapahtuman järjestämisessä. Tärkeää rahallista tukea on vuosittain saatu Tieteellisten seurain valtuuskunnalta ja Talentialta.

Sosiaalityön tutkimuspäivien järjestäminen antaa tilaisuuden nostaa esiin jonkin paikallisesti puhututtavan teeman, josta saadaan laajennettua valtakunnallisesti kiinnostava keskustelu. Eikä kansainvälisyyskään ole missään tapauksessa unohdettu, vaan perinteenä on ollut pyytää joku teeman kannalta tärkeä ulkomainen luennoitsija paikalle ajatusten virittäjäksi. Paikalla on myös ulkomaisia osallistujia, pääosin jatko-opiskelijoita. Sosiaalialan kehittymisen kannalta on antoisa, kun sosiaalityön tutkijat ja alan ammattilaiset pääsevät kahdeksi päiväksi yhteen tärkeän teeman äärelle. Keskusteluista on varmasti ammennettavaa niin tutkimuksessa, kehittämisessä, opetuksessa kuin eri tasoilla sosiaali- ja terveysalan käytännöissä.

Päiville osallistuneet ja palaute päivien onnistumisesta

Päiville ilmoittautui 253 sosiaalityön tutkimuksesta kiinnostunutta osallistujaa. Ilmoittautumisten perusteella joukossa oli 48 sosiaalityön perustutkinto-opiskelijaa, 44 SOSNETin erikoistumiskoulutuksen tai tutkijakoulun opiskelijaa, 20 työryhmän vetäjää ja kutsuluennoitsijaa, 102 sosiaalityön tutkimuksen seuran jäsentä ja 38 muuta osanottajaa. Tämä toki antaa osallistujista hyvin yksinkertaistetun kuvan, koska kaikissa edellä mainituissa ilmoittautumiskategorioissa on runsaasti vielä muun muassa kuntien, kuntayhtymien, kolmannen sektorin, osaamiskeskusten, ammattikorkeakoulujen, yliopistojen, yliopistollisten sairaaloiden, yhdistysten ja liittojen työntekijöitä. Osallistujat tulivat siis hyvin monenlaisista taustaorganisaatioista, kuten edellisinkin vuosina.

Perinteiseen tapaan Sosiaalityön tutkimuksen päivillä kerättiin palautetta internet-kyselyllä. Palautetta antoi 59 päiville osallistunutta henkilöä (23,3 prosenttia), ja he edustivat melko hyvin osallistuneita. Taustasta riippumatta osallistujat arvioivat päiviä hyvin yhtäläisesti. He kommentoivat saaneensa tiedon päivistä lähinnä työ- tai opiskeluyhteisön sähköpostilistalta ja muutama netistä. Päivillä käyvät pääosin jo aiemminkin käyneet tai opiskelun kautta päiviin tutustuneet. Jatkossa onkin hyvä kiinnittää huomiota siihen, miten onnistuisimme

Tutkiva sosiaalityö 2016

rekrytoimaan mukaan uusia, sosiaalityön tutkimuksesta kiinnostuneita osallistujia.

Kaiken kaikkiaan sosiaalityön tutkimuksen päivien järjestelyt olivat oikein onnistuneet (kouluarvosanoin 8,6–9,1). Päivien ohjelma pääpuheenvuoroinen ja kommenttipuheenvuoroinen sai hyvää palautetta (kouluarvosana 8,4). Tosin monen mielestä kansainvälisen puhujan, professori Holger Zieglerin lennokka puhetyyli olisi kaivannut tuekseen täsmällisempiä dioja. Pää- ja kommenttipuheenvuoroja keuhuttiin sisällöltään ja ajankoh-taisuudeltaan. Perinteisesti työryhmät ovat toimineet ja toimivat tälläkin kertaa oikein hyvin (kouluarvosana 8,6). Kiitosta palautteissa annettiin siitä, että päivien teema onnistuttiin nivomaan harvinaisen hyvin työryhmäesi-tyksiin. Työryhmiä päivillä oli yhteensä 15. Tässä runsau-den pulassa kaikki eivät oikein löytäneet itselleen miele-kästä ryhmää, ja joitakin ehdotuksia tehtiin esimerkiksi teemattomasta ja avoimesta työryhmästä; tämä mah-dollistaisi vapaan keskustelun yhteisesti kiinnostavasta aiheesta puheenjohtajan vetämänä. Muutenkin palaut-teissa tuli esille vapaan keskustelun mahdollistaminen. Moni kaipasi päivien teeman mukaisesti lisää aikaa niin päiville kuin keskustelullekin.

Sosiaalityön tutkimuksen päivillä otettiin Jyväskyläsä ensimmäisen kerran käyttöön interaktiivinen Twit-ter-seinä. Palautteissa Twitter-seinää pidettiin hyvänä ideana, mutta toteutus ja seinän aktiivinen käyttö vaativat vielä harjoitusta ja tottumista niin järjestäjiltä kuin osallistujilta. Mutta selkeästi Sosiaalityön tutkimuksen päivät saivat mainetta laajemminkin kuin vain osallistu-jien keskuudessa, ja sosiaalinen media viestitti mainos-ta päivistä, teemoista ja teki kiinnostavia keskustelun-avauksia myös tutkimuksen päivien ulkopuolella. Kiitos aktiivisille twiittaajille!

Puheenvuoroista koottua

Sosiaalityön tutkimuksen päivien luennot koostuivat neljästä pääpuheenvuorosta kommenttipuheenvuoroi-neen. Tässä julkaisussa saamme tutustua kahteen päi-villä pidettyyn pääpuheenvuoroon ja niiden komment-tipuheenvuoroihin. Niissä käsitellään juuri tässä ajassa isoja ja haastavia kysymyksiä.

Maija Mänttari-van der Kuip Jyväskylän yliopistosta kirjoittaa julkisesta sosiaalityöstä pysyvän niukkuuden aikakaudella. Artikkelin pohjautuu hänen viime vuonna valmistuneeseen väitöskirjaansa, jossa hän tarkastelee sosiaalityöntekijöiden työn tekemisen mahdollisuuksia ja työhyvinvointia tiukan talouden oloissa. Hän kiinnittää huomiota sosiaalityön rakenteellisen toimintaympäris-tön tiukkenemiseen, mutta haastaa myös sosiaalityötä

ja sosiaalityöntekijöitä uudenlaisen, eettisesti kestävä sosiaalityön kuvittelemiseen ja kehittämiseen.

Maija Mänttari-van der Kuip vastaanotti päivillä myös Sosiaalityön tutkimuksen seuran viiden vuoden välein jaettavan valtakunnallisen väitöskirjapalkinnon. Hänen alustustaan kommentoi ylisosiaalineuvos Auliki Kananoja, joka heittää puheenvuoronsa lopussa ison haasteen yliopistoille: ”Koulutuksella on keskeinen rooli sosiaalityöntekijän identiteetin rakentumisessa. Toivottavaa on, että sosiaalityön koulutus ei kasvata uhreja, vaan antaa sosiaalityön opiskelijalle edellytykset kehittyä sosiaalisen muutostyön tekijäksi.”

Seuraavat kaksi artikkelia liittyvät teemaltaan talven ja kevään tapahtumien kannalta erityisen ajankohtaiseen aiheeseen. Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen yli-opistonlehtori Kati Turtiainen käsittelee artikkelissaan sosiaalityötä pakkomuuton aikana. Kokonaisuudessaan pakkomuuttoon liittyvät keskustelut ovat ehkä poliitti-sesti herkkiä ja teemana myös hyvin tunteita nostatta-va aihealue. Turtiaisen mukaan ulossulkevan nationa-lismin sijaan painopiste tulisi sosiaalityössäkin siirtää valtioiden rajat ylittävään ajattelutapaan ja työotteeseen, koska se on myös maahanmuuttajien todellisuutta. Hän korostaa myös, että meillä on tärkeää opittavaa sosiaa-lyön historiasta.

Kuntoutussäätiön tutkija Ulla Buchert jatkaa samaa teemaa tarkastelemalla universaalien hyvinvointivaltion sosiaalityön suhdetta maahanmuuttoon. Kiinnostavaa onkin lukea muun muassa siitä, miten hyvinvointival-tiossa aiemmin tehdyt valinnat ovat vaikuttaneet siihen, miten hyvinvointivaltio on kohdannut maahanmuuton myötä lisääntynyttä moninaisuutta ja miten pyrkinyt hallitsemaan sitä.

Poimintoja työryhmistä

Sosiaalityön tutkimuksen päivillä järjestettiin kaikkiaan viisitoista työryhmää, joista seitsemän on edustettuna tässä julkaisussa kymmenen artikkelin voimin. Maa-hanmuuttajatematiikka jatkuu Anna Metterin, Sinikka Forsmanin, Eveliina Heinosen ja Tanja Laakson artikke-lissa, jossa pohditaan sosiaalityön koulutusta ja sen ke-hittämistä suhteessa nykyiseen turvapaikanhakijatilan-teeseen. Silja Remes tarkastelee luku- ja kirjoitustaidot-tomien maahanmuuttajajanaisten lukutaidon oppimista yhteisöllisestä näkökulmasta ja perustelee, miksi sosiaa-lyön on tärkeää kiinnostua lukutaidosta.

Monissa artikkeleissa käsitellään palveluiden kehit-tämistä: Kirsi Juhila ja Suvi Raitakari kirjoittavat siitä, miten kotikuntoutuskohtaamisissa ilmenevät yhteis-kunnalliset ja palvelujärjestelmän aikaan liittyvät odo-

tukset kohtaavat asiakkaiden oman ajan ja aikaperspektiivit; Heidi Muurinen tarkastelee artikkelissaan kokeilua sosiaalipalvelujen kehittämisen muotona ja kehittämissyöryhmässä itselle tuotettuja merkityksiä; Petra Suontaus-tan artikkeli käsittelee päihde- ja mielenterveyspalveluiden integraatiota; Kirsi Kuusinen-James tarkastelee kotihoidon palvelusetelikäyttäjän valinnanvapauden rakentumista ja sen suhdetta muun muassa itsemääräämisoikeuteen.

Lisäksi työryhmälustusten perusteella kirjoitetuissa tutkimuskatsauksissa käsitellään yksinäisyyttä, identiteettiä, ystävyyttä sekä tukihenkilö- ja tukiperheteroimintaa. Elisa Tiilikainen tarkastelee iäkkäiden yksinäisyyttä ja siinä tapahtuneita muutoksia elämänkulun käsitteen kautta: yksilön elämänhistorian tapahtumat ovat merkityksellisiä yksinäisyyden kokemista selittäviä tekijöitä ja näin tulokset avaavat näkökulmia myös palveluiden kehittämiseen. Jenni Mäki tarkastelee artikkelissaan rikosseuraamustaustaisten entisten asunnottomien identiteetti muutoksia asumispalvelun aikana.

Riikka Korkiamäki käsittelee tekstissään nuorten ystävyyssuhteita koulun ja sosiaalityön kontekstissa. Näkökulmana ei ole perinteisempi riskinäkökulma, vaan tutkia ystävyyssuhteita myönteisenä voimavarana. Tällöin ystävyyssuhteet voidaan monipuolisemmin nähdä hyvinvointia sekä yhteisöllistä ja yhteiskunnallista osallisuutta edistävänä tekijänä. Julkaisun viimeisenä ja erittäin kiinnostavana ajan tematiikkaan tiiviisti kiinnittyvänä artikkelina on Johanna Moilasen ja Anu-Riina Svenlinin teksti. Artikkelissa lukijalle tarjotaan moniulotteinen ja ajatuksia herättävä näkymä aikaan tukiperhe- ja tukihenkilötoiminnan tarkasteluesimerkin kautta.

Niin sosiaalityön tutkimuksen päivien kuin artikkeleiden perusteella voidaan sanoa, että sosiaalityön aika-tema on virittänyt kiinnostavaa, monipuolista ja innostunutta keskustelua sekä tutkimuksen päivien aikana että jälkeen. Myös nämä julkaisuksi asti päätyneet tekstit osoittavat teeman kantavan uusiin avauksiin tutkimuksessa, palvelujärjestelmissä, työyhteisöissä ja toivottavasti erityisesti asiakaskohtaamisissa. Aika on vanha, mutta yllätyksellinen näkökulma, josta voi avautua uusia ”mielenhorisontteja”, oivalluksia!

Helmikuussa 2017 Helsinkiin

Ensi vuonna sosiaalityön tutkimuksen päivät järjestään 16–17.2.2017 Helsingin yliopistossa. Päivien suunnittelutyö on jo aloitettu, ja teemana on Sosiaalityö ja digitalisoitua yhteiskunta. Tarkempi tieto päivien ohjelmasta päivittyy Sosiaalityön tutkimuksen seuran verkkosivuille (sosiaalityontutkimuksenseura.fi) syksyn aikana. Seuralla

on myös Facebook-sivut, joihin kannattaa käydä tutustumassa ja tykkäämässä. Somessa olet ajankohtaisen tiedon äärellä. Toivotamme tervetulleeksi mukaan niin Sosiaalityön tutkimuksen seuraan kuin Sosiaalityön tutkimuksen päiville sekä tutut että uudet osallistujat!

Sirpa Kannasoja

yliopistonlehtori, Jyväskylän yliopisto

Marjo Kuronen

professori, Jyväskylän yliopisto

Tytti Poikolainen

tohtorikoulutettava, Jyväskylän yliopisto